

Kasvun ja oppimisen lautakunta 29.09.2021 § 9

§ 9

Vastaus kuntalaisaloitteeseen iltapäivätoiminnan järjestämisestä yhdenvertaisesti 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille (pöydälle 29.9.2021)

Valmistelijat / lisätiedot:
Loisa-Turunen Miia
Stolt-Haglund Ida
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa iltapäivätoiminnan järjestämistä koskevaan kuntalaisaloitteeseen selostusosan mukaisen vastauksen.

Käsittely

Puheenjohtaja Räf Wallsin kannattamana ehdotti asian jättämistä pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ehdotus hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle

Selostus

Kuntalaisaloite

Kuntalaisaloitteen tekijä on pyytänyt 6.6.2021 tekemässään kuntalaisaloitteessa kaupunkia saattamaan Espoon iltapäivätoiminnan järjestämisen ja toteuttamisen perusteet uudelleen arvioitavaksi ja päätettäväksi siten, että eri ikäiset oppilaat valitaan jatkossa iltapäivätoimintaan yhdenvertaisesti.

Kuntalaisaloitteen tekijän näkemyksen mukaan Espoo ei noudata lapsivalintaperiaatteissaan perusopetuslakia ja Opetushallituksen määräyksiä. Aloitteessa katsotaan, että etusijaisuusjärjestyksestä 1. ja 2. vuosiluokan oppilaiden välillä tulisi luopua ja jatkossa ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaiden tulee olla yhdenvertaisessa asemassa lapsivalinnoissa.

Aloitteen mukaan on tärkeää, että Espoossa päätetään iltapäivätoiminnan lapsivalinnoista ja toiminta-ajoista siten, että ne noudattavat lasten ja perheiden tarpeita ja että ne vastaavat kestäväällä tavalla iltapäivätoiminnalle asetettuja määräyksiä ja tavoitteita. Pienten lasten ei voida olettaa pärjäävän itsenäisesti 4–5 tuntia päivittäin. Tämä on iltapäivätoiminnalle asetettujen tavoitteiden ja lapsen edun vastaista eikä tue vanhempien täysipäiväisiä työ- ja opiskelumahdollisuuksia.

Aloitteessa esitetään em. yhdenvertaisuuden varmistamisen lisäksi tutkittavan, voidaanko iltapäivähoito taata toiminnan periaatteissa kaikille niille lapsille, joille iltapäivätoiminnalle on ilmeinen tarve (kuten vanhempien työ, opiskelu ja oppilaan erityistuen tarve). Tämän lisäksi iltapäivätoimintaan voidaan valita hakijoita muiden yhdenvertaisten valintakriteerien ja kulloistenkin muiden vuosittaisten päätösten perusteella.

Aloite on oheismateriaalina.

Lainsäädäntö ja lainvalmisteluasiakirjat

Perusopetuslain 48 b §:n 1 momentin mukaan kunta voi järjestää ja hankkia perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa. Jos kunta järjestää tai hankkii perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta 17 §:n 1 momentissa tarkoitetuille oppilaille kunnan päättämässä laajuudessa.

Hallituksen esityksen (57/2003) mukaan toimintaa tulisi tarjota kunnassa toimivien koulujen perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetuille vuosiluokkien 3-9 oppilaille.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä (2/2003) on todettu, että kunta voi itsenäisesti päättää kuinka laajalti lain tarkoittamiin ryhmiin kuuluville oppilaille se toimintaa järjestää. Valiokunta ehdotti lakitekstiin seuraavaa lisäystä: ”..kunnan päättämässä laajuudessa.” Voimassa oleva laki sisältää ko. lisäyksen.

Hallintovaliokunnan lausunnossa (8/2003) on todettu, että toimintaa ei tarvitse järjestää kaikille edellä mainittuihin ryhmiin kuuluville oppilaille, vaan kunta päättää itsenäisesti — käytännössä resurssien ja tarpeiden pohjalta — kuinka laajalti kuhunkin ryhmään kuuluville oppilaille toimintaa järjestetään.

Iltapäivätoiminnan järjestäminen Espoossa

Iltapäivätoiminnan järjestämisperiaatteista päättää kasvun ja oppimisen lautakunta (aiemmin opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta) sekä svenska rum -lautakunta.

Kuntalaisaloitteen saapumisen jälkeen kuntalaisaloitteen tekijälle on kerrottu, että sivistystoimessa (nyk. kasvun ja oppimisen toimiala) on valmistelussa muutoksia perusopetuksen iltapäivätoiminnan järjestämisperusteisiin ja tarkoituksena on viedä asiakokonaisuus lautakunnan käsiteltäväksi syksyllä 2021.

Järjestämisperiaatteet mukaan lukien lapsivalintakriteerit käsitellään kuntalaisaloitteen kanssa samassa kokouksessa 29.9.2021 ja svenska rum -lautakunnassa 30.9.2021. Uudet periaatteet koskevat mm. lasten valintaa iltapäivätoimintaan kaudelle 2022-2023.

Perusopetuslain 48 b §:n mukaan iltapäivätoimintaa tulee tarjota 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä erityisen tuen oppilaille kunnan päättämässä laajuudessa. Otettaessa lapsia iltapäivätoimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.

Iltapäivätoimintaa tarjotaan Espoossa perusopetuslain mukaisesti 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä erityisen tuen oppilaille. Iltapäivätoimintaan tulee hakea ja lapsivalinnat tehdään huomioiden lautakunnan hyväksymä etusijajärjestys ja käytössä olevat määrärahat. Hakuajasta ilmoitetaan etukäteen ja hakuajana saapuneet hakemukset käsitellään yhdellä kertaa, jotta etenemisestä lautakuntien päättämien lapsivalintakriteerien mukaisessa etusijajärjestyksessä voidaan huolehtia. Hakuajan jälkeen saapuneet hakemukset käsitellään kuukausittain, jotta hakemusten saapumisjärjestys ei kumoa etusijajärjestystä.

Suomenkielisessä iltapäivätoiminnassa on tällä hetkellä (lukuvuonna 2021–2022) 1. vuosiluokan ja 2. vuosiluokan osalta erityisen tuen oppilaita yhteensä 380 (8,5 %). 1. luokan muita oppilaita on 2521 (54 %) ja 2. luokan oppilaita 1682 (36 %). Erityisen tuen oppilaita 3. ja 4. vuosiluokan osalta on yhteensä 68 (1,5 %), ylimmiltä luokilta enää yksittäisiä.

Ruotsinkielisessä iltapäivätoiminnassa erityisen tuen oppilaiden määrä on pieni. Iltapäivätoiminnassa on 1. vuosiluokan oppilaita kaikki oppilaat mukaan lukien 293 ja 2. vuosiluokan oppilaita 283.

Valtuusto myöntää iltapäivätoiminnan toteuttamiseen määrärahan vuosittain. Koska määräraha ei aina riitä kaikkien hakemuksen jättäneiden lasten valintaan, ovat lautakunnat vahvistaneet valintakriteerit. Valintakriteereitä vahvistettaessa on arvioitu lasten tarvetta iltapäivätoimintaan lapsen ikään (vuosiluokka) tai erityiseen tukeen liittyen. Sen sijaan yksittäisten hakijoiden osalta ratkaisevaa ei ole iltapäivätoiminnan tarve kuten vanhempien työssäolosta, opiskelusta tai vastaavasta syystä, eivätkä nämä siten vaikuta hakemusten käsittelyyn.

Valintakriteereissä ei ole kategorisesti suljettu mitään perusopetuslaissa mainittua ryhmää iltapäivätoiminnan ulkopuolelle. Iltapäivätoimintaa tarjotaan ja siihen voivat hakea 1. ja 2. vuosiluokkien oppilaat sekä erityisen tuen oppilaat.

Aloitteessa esitetään tutkittavan sitä, että valinta perustuisi ensisijaisesti tarveharkintaan.

Tarveharkintaa on järjestämis- ja valintaperusteiden muutosten yhteydessä aiemminkin pohdittu, mutta sen on todettu lisäävän eriarvoisuutta samaan hakijaryhmään kuuluvien lasten osalta, sekä lisäävän merkittävästi iltapäivätoiminnan hakemiseen liittyvää hallintotyötä. Mikäli huoltajan tulisi hakiessaan lapselleen paikkaa iltapäivätoiminnasta esittää todistus työssäolosta tai opiskelusta, lisäksi tämä myös muiden organisaatioiden, työnantajien ja oppilaitosten työtä ao. todistusten kirjoittamisessa. Tarveharkinta voisi myös asettaa epätasa-arvoiseen asemaan erilaisissa työ- tai elämäntilanteissa olevat huoltajat: koko- ja osa-aikaiset työntekijät, vakinaiset ja määräaikaiset työntekijät ja vuorotyötä tekevät sekä pää- ja sivutoimiset opiskelijat.

Päätöshistoria